

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru marșie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Greșelile și păcatele politice de naționalități.

XX.

— Articol final. —

Nu trebuie să dăm uitării, că întocmai ca indivizii, nu au nici popoarele viață eternă. Dar fiecare popor, fiecare stat poate se și asigura viață lungă, dacă să știe acomoda împrejurărilor, se știe așeza în mod potrivit în milieul în care a ajuns. Dacă Arpad și Tuhutum nu primesc creștinismul și nu se acomodează după popoarele creștine din Europa, și nu acceptează ca frați pe cei aflați aici, pe popoarele locuitoare aici: i-ar fi măturat împrejurimea dușmănoasă tot așa ca pe antecesorii lor Huni și Avari.

Am firma convingere, că dezvoltarea etnică a naționalităților noastre, închișigarea viitoare a lor în corpuri naționale autonome, nu poate fi împiedecată nici într-un chip și pe nici o cale. Dacă ne punem în contra valurilor, nu valurile vor sta pe loc, ci puterea elementelor va rupe zăgăzurile și va face loc valurilor.

Și dacă așa stă lucrul, dacă nu putem incunjura mersul evoluției naturale, să nu ne scurtăm cel puțin zilele cu experimente îngrozitor de cutezătoare!

E foarte nefericit muritoriul, care nu se poate împăca cu moartea. Cugetul morții fiziologice să nu ducă pe nime la desperare. Dureroasă e numai moartea patologică, care taie firul vieții înainte de vreme, ca cu forța. Și aceasta ne așteaptă, dacă nu căutăm să încungiurăm nefericita luptă pe moarte, pe viață. Dacă vreodată de fapt într-acolo se vor desvolta lucrurile, că Maghiarul va trebui să renunțe la rolul seu obișnuit de conducere și la toate drepturile sale, și dacă puterea domnească va fi silită să o împartă cu naționalitățile, în fine, dacă statul nostru național va trebui prefăcut în stat federativ: nu cred să ni-se pregătească prin aceasta o soartă mai rea, decât aceea, că națiunea noastră își pierde sângele în lupte echivoce, purtate în contra sorții. De aceea, nu pot împărtăși nici o dată părerea acelora, cari temându-se de apă, se aruncă în foc, în loc de a nisui să rămână deasupra apei, înotând prin valurile ei. Dar și de altcum e lucru nesocotit după mine, dacă purtătorii intransigenți de cuvânt ai domniei naționale perhorechează tot ce recunosc de bun și salutar, și mai curând sunt gata să arunce națiunea în o luptă pe moarte, pe viață, punându-o în fața chestiei de existență, numai pentruca, nu cumva patria noastră se ajungă cândva soartea Elveției, cea mai fericită țară a lumii.

Lucrul acesta trebuie însă să-l ținem de eschis, câtă vreme arborii cresc în sus, iar apele se scurg în jos, câtă vreme rasa maghiară își păstrează puterea de viață, nepilduita putere de rezistență, și prin aceasta și preponderanța numerică și intelectuală, care o apără în contra

oricărei primejdii, asigurându-i pentru totdeauna superioritatea.

Imi închipuiesc însă o astfel de transformare de stat, pe care o va înghițea direcția democratică a societății din Europa de mijloc, și care nu va avea icoana fericitei Elveții. *E statul modern democratic, clădit pe temelii egalității de drept, în care nu e nici domn nici servitor, și în care Maghiarul, cu toate că e mai tare, nu va apăsa pe nime, și cu atât mai puțin va fi el apăsător de alții, și nici nu va fi mai mult decât primul factor în alianța popoarelor: primus inter pares.*

Dar aceasta Ungarie nouă nu o vor face naționalitățile. Ea se va naște singură de sine, chiar și atunci, când ne-ar succeda să facem Maghiari din toate naționalitățile. Ba atunci chiar mai curând. Și mărturisesc, că perspectiva aceasta pe mine nu mă îngrozește și nu mă întristează, pentrucă știu, că aceasta e calea pe care a croit-o înțelepciunea nemărginită a sorții pe seama popoarelor. Ca și cum ași auzi cuvintele mângâitoare ale Mântuitorului: *Eu sunt calea, adevărul și viața!*

În prima linie clasa istorică a națiunii, care ține acum în mâni soarta țării, are datorința se rezolveze problema naționalistă. Tot așa cum a simțit, că e o necesitate inevitabilă a se face reforma electorală, pentruca niște mâni tari și preacaut se rezolveze și aceasta problemă inevitabilă pentru societate: are să îndemne același punct de vedere pe deținătorii de azi ai puterii și la rezolvarea chestiei de naționalitate. Dacă nu o vor face, fie pentrucă nu știu, fie pentrucă nu vreau, să nu creadă, că prin aceasta chestia se ia dela ordinea zilei, pentrucă aceea ce întrelasă a face miopul, slabul și cel cu inimă îngustă, are se facă negreșit cel cu ochi ageri, cu suflet tare, care dorește să trăiască și nu vrea să moară.

Are se facă lucrul acesta democrația modernă, care nisuește înainte și se acomodează spiritului timpului, îl face chiar Evreimea invențioasă și nepreocupată, care nu lasă se fie călcată și nimicită sămănătura, și nu poate permite, ca noua ei patrie să ajungă soarta celei vechi, a pustiitului Ierusalim!

Insufletească deci pe conducătorii țării înțeleapta abnegare a strămoșilor! Aducăși aminte de zelul de jertfă al generației mari din vremea revoluției, de voluntară renunțare dela privilegiile nemeșesti, și de eliberarea jobăgimei, prin ce în mod înțelept a fost prevenită revoluția agrară.

Mi-am eshauriat obiectul. Am căutat ultimele consecvențe ale faptelor și le-am spus pe față, fără nici o rezervă, în fața iubitului meu popor. Chestiile mari nu pot fi rezolvate cu tactică, cu practice, cu rabulistică, cu învățiri de paragrafi. Mi-am spus cuvântul cu sinceritate, am formulat în mod clar chestia, și aștept, ca și națiunea să răspundă cu asemenea sinceritate. Și acel bărbat providențial, care va da răspuns

la întrebarea pusă, care va isbuti se deee rezolvare marelui probleme a chestiei de naționalitate: va fi bărbatul cel mai mare de stat al Ungariei, va fi al doilea întemeietor de patrie, care va garanta patriei și națiunii sale al doilea mileniu.

Când ni s'a aprins scumpa casă și flăcările amenință cele mai temute comori ale noastre, să nu ne uităm chiorși unii la alții, ci să dăm mâna împreună, ca se stângem focul și se salvăm casa noastră comună. Restabilirea păcii interne în patria noastră nu e chestie de partid. Fiecare clasă, fără deosebire de lege și naționalitate, de-și mână și punăse pe lucru, cu puteri unite. Față de liga nesocotiților, trebuie înființată liga celor cuminți. Fiecare dintre noi, care-și onorează strămoșii, își iubește patria, frații, copiii, să-și iee partea din această muncă grea. Dacă facem așa, dispăre chaosul, dispăre temerea. Ajutăți singur, și apoi îți ajută și Dumnezeu!

Jubileul „Gazetei“. Eri, Joi, s'au împlinit șaptezeci de ani de când s'a tipărit primul număr al ziarului „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov. Ne alăturăm la doririle de bine, ce i-s'au adus din acest prilej celui mai vechiu și mai consecvent ziar românesc dela noi, și îi dorim, ca privind cu mândrie la zbuciumatul, dar frumosul trecut pe care-l are în urma sa, să-i fie dată bucuria a ajunge zile mai senine și mai bune în cel mai apropiat viitor.

Dieta croată a fost deschisă eri, Joi, fără nici un incident neplăcut. Luni se va face alegerea presidentului și a biroului.

Din parlament. Discuția asupra propunerii de revizuire a regulamentului de casă, ori mai bine zis, obstrucției, se continuă. În ședința de Marți a dietei a vorbit dintre deputații naționaliști Sârbul Manoilovici și Slovacul Ivanca, iar Mercuri Românii Vasile Goldiș și Dr. Stefan C. Pop. Pe astăzi ori mână să așteaptă intrarea în dietă a Croaților, cari apoi vor continua lupta în contra revizuirii regulamentului de casă.

Legea electorală. În firul unei vorbiri rostite Mercuri în dietă, dl. prim-ministru Welker a făcut o nouă declarație cu privire la legea electorală. A spus, că încă în vara anului acestuia va fi prezentată parlamentului, pentru a putea fi discutată la toamnă.

Răspunsul ministrului. La interpelarea ce i se adresase nu de mult în chestia școalelor din Sibiu a răspuns Mercuri dl. ministru de instrucție, contele Apponyi. A spus, că e adevărat, că sunt puține școli de stat în comitatul Sibiului, dar să vor mai face. E adevărat, că sunt mulți elevi la gimnaziul de stat din Sibiu, dar se va mai ridica o școală civilă în Sibiu, pentru a se împărți elevii. Are speranță, că în curând îi va succeda să organizeze, așa cum dorește, instrucția publică națională. Numărul inspectorilor de școli îi va înmulți. Despre dl. subinspector școlar Mertse a vorbit cu cuvinte de laudă și a spus, că nu are intențiunea să-l permute, decât numai când va — avansa.

Vorbirea dep. Dr. Anrel Vlad,

rostită în ședința din 28 Februarie n. a dietei ungare.

(Fine).

Onorată cameră! Atât dl. ministru de interne, cât și dl. ministru al cultelor și instrucțiunii publice, contele Apponyi Albert, pentru aceea recomandă spre primire proiectul pentru modificarea regulamentului camerei, pentrucă după părerea lor s'au făcut mari schimbări în momentul, când opoziția din principiu a respins a limine orice modificare de regulament. Primul motiv este, că atunci se credea, că domnia de partid este nerăsturnabilă, al doilea, că de atunci fac Croații obstrucție.

Apoi s'a întâmplat odată, că principiul despre stabilitatea domniei de partid s'a prăbușit. Cu toate acestea, cred că mai ales după o astfel de reformă electorală, cu care dl. ministru de interne intenționează să vină înaintea camerei și despre care deja cum am înțeles din însăși declarația dlui ministru, că are de cuget să asigure stăpânirea păturilor superioare: putem fi pregătiți, că se va inaugura o astfel de domnie de partid, a cărei stabilitate și durată va fi asigurată pentru vecie.

Vom fi prin urmare acolo unde am fost. Dvoastră până acum ați crezut, că domnia partidului liberal și a guvernelor va avea durată perpetuă, iar de aci încolo vă veți îngriji, ca hegemonia dvoastră să fie fără sfârșit.

Cred, că în astfel de împrejurări nu puteți pretinde, ca să primim orbiș proiectul lui Nagy Emil și să dăm posibilitate guvernului ca să pună la vot un regulament care ar corăspunde întru toate guvernelor viitoare. În general onor. cameră eu sunt de părerea, că dacă majoritatea voastră să modifice regulamentul camerei, buna cuvântă ar pretinde ca să fi stabilit mai înainte starea definitivă. Convingerea mea este, că din punct de vedere politic s'a comis o mare greșală aducându-se pe tapet un regulament cu termen de abdicere, și care de altfel numai pe lângă o anumită presiune s'ar putea adopta, pentruca apoi din nou se urmeze stabilirea definitivă.

On. cameră! Planul de revizuire provizorică a regulamentului s'a înjghebat pentru a se pune capăt unor anumite îngrijorări, anume, ca să se arete că afacerile comune cu Austria nu vor fi cuprinse în cadrul revizuirii definitive.

Mult mă mir, că dvoastră cari ați accentuat mai mult aceste îngrijorări sunteți dispuși să faceți această revizuire provizorică, fără ca aspirațiunile dvoastre să fi fost satisfăcute în ce privește revizuirea definitivă. Întreb onorată cameră care e situația actuală? Aceia, cari erau îngrijorați ca nu cumva să se estindă reforma și asupra afacerilor comune, acum consimțesc la introducerea unei reforme care se va estinde asupra tuturor afacerilor.

Dați-mi voe dl. dar eu nu pot numi consecuență a asemenea procedură. Perhoreșcați un lucru oarecare și în urmă tot dvoastră contribuiți la intruparea lui.

Punctul de vedere al opoziției și în genere părerea tuturor partidelor reprezentate în parlament a fost, că trebuie să se creeze un iunctim între revizuirea regulamentului și între proiectul despre sufragiul universal.

Greșesc aceia cari spun, că numai cu privire la desbateri va fi o diferență neesențială. Sunt de părerea, că diferența aceasta e foarte esențială. Esențială, căci în cas de iunctim, dacă proiectul sufragiului universal nu va corăspunde așteptărilor opiniei publice, camera va putea respinge revizuirea. Iar acum cum stă revizuirea? Așa, că dacă primim revizuirea, scăpăm din mână arma, cu care am putea împiedeca pe baza regulamentului actual introducerea unui sufragiu universal jignitor și nu vom putea contrabalansa cu denegarea revizuirii dispozițiile reacționare. Aceasta e o cursă în care vor cădea oamenii naivi, aceia însă, cari

sunt în curat cu scopurile pentru cari își folosește guvernul puterea provizorie, nu vor consimți nici odată la așa ceva.

On. cameră! Dl. ministru de culte și instrucțiune publică a afirmat, că deocamdată dăm indemnizare numai guvernului actual; guvernul acesta nu va abusa de puterea pe care i-o dăm. Dacă consimțim la aceasta, trebuie să consimțim și la revisuirea definitivă. Că cel de guvern va veni la putere ca să se folosească de puterea, pe care o asigură regulamentul pe seama majorității, nu putem ști.

Dați-mi voe dlor, dar totuși nu e cu oale să ne băgăm capul orbiș în o asemenea chestiune, nu se poate afirma, că din încredere față de guvernul actual majoritatea consimte, ca eventual un guvern ce va urma ulterior se folosească dreptul acesta spre niște scopuri, cari știe Dumnezeu de ce natură vor fi.

Se mai prezintă revisuirea, ca fiind îndreptată contra naționalităților și inter-naționalilor la cas de rezistență. Eu cred, că greșesc foarte mult cari cred că numai aceasta e tendința revisurii. Este un proverb românesc care zice: „Nu-i pentru cine se pregătește, ci pentru cine se nimereste”.

Proverbul acesta înseamnă pe ungurește, că adeseori cina nu o mănâncă cel pentru care se pregătește, ci altul.

Cu revisuirea aceasta vom păți-o tot astfel. Când va veni vorba de revisuirea definitivă, vor urma cu siguranță momente cari de bună seamă nu vor atinge, nici nu vor scurta drepturile acelor în contra cărora lovește la aparență proiectul actual. Cursul măcelarului chior din poartă: nu isbește unde privește.

Așa se vede, că proiectul lui Nagy Emil a fost înaintat cu scopul ca să garanteze majorității și dlui ministru de interne reforma electorală până acum necunoscută, ale cărei principii fundamentale chiar și acum sunt necunoscute și față de care chiar din cauza misterului ce o acopere precum și în urma declarațiilor făcute de dlul ministru Apponyi și Andrássy atât în parlament, cât și afară de parlament, avem cea mai mare neîncredere. (Voci pe băncile naționalistilor. Adevărat! Așa-i!)

On. cameră! Mie mi-se pare, că tendința acestei revisurii de regulament e asigurarea unei alte reforme definitive, a cărei principii fundamentale sunt cu totul necunoscute. Și în privința aceasta proiectul lui Nagy Emil e cu mult mai rău decât a fost al lui Dániel Gábor, căci în propunerea acestui din urmă era bine precizat, că la clatură se va recurge numai în anumite chestiuni, în proiectul lui Nagy Emil însă i-se dă guvernului dreptul — un fel de tabula rasa — ca cu ajutorul majorității să-și creeze o reformă după bunul său plac.

Afară de aceasta, on. Cameră, revisuirea actuală vatămă și schimbă echilibrul, pe care îl asigură regulamentul actual pe seama minorității față de majoritate, confisacă drepturile minorității fără de a atinge cătuși de puțin drepturile majorității așa fel, încât schimbarea regulamentului actual, adică în caz că se primește propunerea lui Nagy Emil, minoritatea va fi cu totul aservită voinței majorității, minoritatea pierde toate armele de care dispune, fără ca noul regulament să știrbească ceva din drepturile nelimitate ale majorității.

Mai departe nu se rezolvă unele chestiuni importante, cari fără doar și poate ar trebui aduse în consonanță cu modificările contemplate. Căci după cum am spus deja, dacă urcăm numărul celor îndreptățiți a cere votarea nominală la o sută iar în ce privește dezbaterile și îndreptățirea de a aduce concluze valide lăsam intacte dispozițiile regulamentului actual, atunci îngrămădim asupra minorității greutăți insuportabile fără să punem vre-o sarcină și pe umerii majorității, fără ca să îi îngreunăm și ei situațiunea.

On. Cameră! Mai am de amintit două chestiuni, cari asemenea trebuiesc luate în considerare la reformarea definitivă a regulamentului. Una e interpretarea §-lui 236 iar alta a §-lui 207 din regulament.

Eu observ, că regulamentul se interpretează mai pe larg în sensul de a mări puterea prezidentului așa fel, ca nu numai chemarea la ordine, ci peste tot orice enunțiațiune a prezidentului nu e permisă să se facă obiect de discuție nici chiar din punctul de vedere al consonanței acestora cu regulamentul casei. Dacă admitem punctul acesta de vedere atunci recunoaștem puterea absolută a prezidentului și îi oferim modalitatea, ca unele dispoziții discutabile ale regulamentului să le interpreteze în mod suveran.

Tot astfel e și explicarea §-lui 236. În înțelesul acestui paragraf referitor la deciziunile camerei nu se admite nici o protestare sau contrazicere. Aceasta se referă însă numai la durata deciziunii, însă ca din punctul de vedere a manării corecte a regulamentului criticarea acestora să fie imposibilă — aceasta nu e nici mai mult nici mai puțin decât supunere absolutizmului prezidențial și a majorității, căci în asemenea caz poate obveni, ca prezidentul să pună la vot violarea regulamentului, majoritatea să voteze și atunci față de această deciziune critica să nu mai fie admisă.

În întregimea proiectului lui Nagy Emil se observă tendința de a mărgini drepturile minorității; cu celelalte dispoziții ale regulamentului nu își bate capul, lacune nu umple și nici defecte nu înțelege.

(„Lupta”).

Kristoffy despre votul universal.

Din vorbirea fostului ministru de interne Kristoffy, rostită Sâmbătă într-o întrunire confidențială a membrilor partidului radical, ținută în Budapesta, care de altcând a făcut mare senzație, în urma destăinuirii felului cum a ajuns coalitiia la putere, dăm partea referitoare la votul universal. E următoarea:

„...S'apropie ziua judecării, când asupra tuturor va aduce națiunea judecată. Și această judecată nu o vor hotărâ aleșii, ci tot poporul Ungariei, totalitatea întregii națiuni o vorosti. Pentru că sufragiul universal secret va fi, căci trebuie să fie. Pot liniști în această privință pe onoratul prieten, prezidentul partidului radical, că sufragiul universal secret prin pact l'am asigurat că se poate mai cinsti, căci altcând nici când n'ar fi devenit pactul pact, pentru că nici fostului ministru prezident, nici regelui altcând nu l-aș fi recomandat. Parcă cetesc în fețele Dvoastre îndoielă, fiindcă credeți, că eu cuget acum la promisiunea coalitiiei. Lasă că lucrările și promisiunile de până acum ale coalitiiei n'au fost potrivite pentru câștigarea încrederii, dar eu nici nu cuget la coalitiie, ci află cea

care m'aregară în însuși capul încoronat, care cu înțelepciune admirabilă și cu inimă caldă, simțitoare, a îmbrățișat afacerea sufragiului universal, din primul moment de când s'a convins, că numai acesta poate face să înceteze luptele păgubitoare de drept public, mai departe, că numai el asigură fericirea în cele sociale și economice ale popoarelor. Nu ne încredem așadar în împlinirea promisiunii depuse în pact, numai fiind că e garantată prin cuvântul preînalt regesc, ci și pentru că acest cuvânt e al celui monarh, care însuși ține de lipsă, pentru desvoltarea bunăstării popoarelor, realizarea cinstită a sufragiului universal.

Pe lângă aceasta e mare rătăcire, dlor, a crede, că pactul s'a încheiat numai între doi factori: coalitiie și domnitor, pentru că la încheierea celei părți, care vorbește despre sufragiul universal, a mai fost prezent și un al treilea factor: popoarele îndreptățite, ale popoarele desconsiderate, pe cari eu și Fejérváry credincioși programului le-am reprezentat conștient. Cuvântul regesc, care garantează pactul, în cazul de față e și glasul popoarelor, și în adevăr, se mai poate cugeta cineva, întreg fiind la minte, ca să se zădărnicească ceea ce regele și poporul împreună doresc? Dar, ca să se vadă clar, nu pentru a mă justifica, ci pentru că popoarele să-și vadă dreptul, aduc totodată la cunoștință publică punctul 8 al pactului referitor la aceasta, care sună în modul următor:

„8. Datorința acestui guvern, pe lângă împlinirea celor mai înainte arătate, ca ultim obligament de împlinire va fi, aducerea sufragiului universal pe baza cel puțin așa de largi, cum le are proiectate guvernul actual.”

Natural, „sub guvernul actual” e a se înțelege guvernul Fejérváry. Ce înseamnă „pe baza cel puțin așa de largi, ca cele proiectate de actualul guvern”?

Înseamnă, că sufragiul adus de guvernul coalitiionist poate fi mai larg, dar mai strâmt la nici un caz. Proiectul guvernului anterior însă stabilește în mod clar și neîndoielnic lărgimea, măsura și extensiunea sufragiului. Conform acestui proiect, sufragiul universal va fi secret și după comună. Restrângerea e: vârsta de 24 ani, cetirea și scrierea în orice limbă, aceia însă dintre alegătorii actuali, cari nu știu ceti și serie, deocamdată exercită și mai departe acest drept, iar în urma acestor condițiuni aproape 3 milioane de cetățeni ar fi să aibă dreptul de vot.

Conform pactului așa dară și proiectul guvernului coalitiionist trebuie să se miște în cadre cel puțin așa de largi, dar mai strâmte nici la un caz. Că are să fie secret, e asemenea întrebare de măsură și lărgime, pentru că la votarea publică cu mult mai puțini își exercită dreptul de alegător, pentru înconjurarea presiunii ascunse din partea statului, fie din motive de natură politică sau economică. De altcând condițiunea cardinală a sufragiului universal e ca să fie secret. A te abate dela aceasta, cu deosebire la noi, unde aberațiunea economică și din partea statului și-a ajuns gradul suprem, înseamnă, că dreptul dat cu o mână îl răpești cu cealaltă.

Pluralitatea de asemenea e afară de pact, ba ce e mai mult, înseamnă de-a dreptul călcarea pactului, pentru că prin restrângerea dreptului păturilor sociale și

economice, vatămă teoria universalității și în ultima analiză fîntește la susținerea statului de clasă. Și dacă prin o astfel de apucătură ar voi să demonstreze, că iată, nu numai s'a ajuns numărul de 3 milioane de alegători proiectat de guvernul anterior, ci și în trecut, atunci prin o astfel de asociație minunată de idei prea ușor se poate zice, că fiecare alegător actual primește 5 voturi și îndată vor fi 4 milioane de voturi, în care iar ni s'ar prezenta o reformă cu mult mai largă, ca cea prescrisă de măsura pactului, și pe lângă aceea, va fi mântuită și patria, pentru că coalitiia va trăi vecinic! Zadarnică e însă orice întortochiere, zadarnică cearcă prin înăsprirea forțată a regulamentului și a chestiilor militare să zice de reforma electorală dela ordine zilei. De se vor sfătoși prea mult, vor ajunge sub presiunea dublă a polilor și într-o bună zi se vor trezi spulberați. De aci nu-i scăpare, pactul o spune clar, reforma electorală trebuie să se facă, pe terenul lărgirii dreptului. Datorința coalitiiei e să împlinească cel puțin minimul condițiilor, cari au determinat lărgirea și extensiunea sufragiului guvernului anterior. Repet deci, sufragiul universal secret se va face, și încă cinstit, întocmai cum îl prescrie pactul.”

NOUȚĂȚI.

Generalul Lupa. Duminecă sara colonii române din Viena a sărbătorit printr'un banchet avansarea dlui colonel Lupa la gradul de general. A vorbit preotul militar Dr. Cioban, care a arătat meritele generalului Lupa în armată, apoi medicul Dr. Lăzar Popovici și studentul Căraș. În urmă Dr. Sturza a închinat pentru doamna general Lupa. Generalul Lupa a mulțumit pentru onoarea ce i s'a făcut, și a declarat, că îi face mai multă bucurie faptul, că se află împreună cu toți Români din Viena, decât acela, că a fost numit general. A avut apoi loc un concert, la care s'a produs și doamna Topliceanu, domnișoara Ionel Crișan și Rădulescu, și dna Gramatovici.

Un nou proces de presă, al 11-lea, i s'a intentat „Luptei”. Articoul învinovat poartă titlul: „O nouă crimă a guvernului”, și tratează despre măcelul dela Cernova.

Răscumpărare. Pentru răscumpărarea felicitărilor de ziua onomastică a dăruit dl. avocat Dr. Octavian Rusu din Sibiu 20 cor. mesei studenților universitari din Cluj.

Procesul dela Cernova s'a terminat. Sora preotului Hlinca a fost condamnată la trei ani și trei dintre locuitori la câte doi ani închisoare, iar ceilalți au primit pedepse mai mici, afară de 9 înși cari au fost achitați. Femeia Hlinka a fost numai de cât arestată. Procurorul a apelat, pentru înăsprirea, iar apărătorii pentru ușurarea pedepselor. A fost interesant faziunea protopretorului Andaházy, care a spus, că preoții poartă vina măcelului. El i-a făcut atenție, că se va întâmpla nenorocire, dar preoții n'au voit să abstea dela săvârșirea actului de sfințire a bisericii din Cernova.

FOIȘOARĂ.

Naționalitățile din Ungaria în lumina istoriei.

De Dr. I. L. Piș.

(Continuare).

Țara aceasta renumită pe atunci prin bogatele mine de aur, era guvernată dela 1440 începând de Ioan Jiskra de Brandeis ca „capitanus generalis” al regelui Ladislau și totodată ca comite de Neuzol (castrum zoliense, citadela slovacă proprie) și ca comite de Șaros, (citadela teritoriului partes Septentrionales), și împotriva artei de război a comandantului acestuia boem și a căpitanului lui Husiti nu puteau să răzbească nici guvernatorul Huniade și nici fiul său Matia, care ajunsese mai târziu rege, așa încât regele Matia Corvinul nu recunoscute ca atare, în ținutul slovac, abia după ce la 1452 încheie o capitulațiune cu Jiskra și cu căpitanii săi.

După moartea regelui Matia Corvinul ceterle politice se înăspri din nou, iar după lupta dela Mohaci (1526) formațiunea veche politică, numită regatul ungar, se dărâma cu desăvârșire. Regatul ungar propriu dela anul 1000, precum și

partes meridionale sârbești și ortodoxe ajunseră încetul cu încetul sub dominațiune turcească. Celelalte partes își merseră calea lor. Partes cisdanubiales și septentrionale, adică teritoriul dela Neuzol și Șaros, sau întreaga slovacă, precum și conținul vestic, se încredințară dominațiunei Habsburge, restul ostic formă un principat propriu. Vechea configurațiune politică numită Regnum Hungariae, se discompuse în chipul acesta în părțile din cari fusese odinioară construită.

III.

Poziția politică separată a Slovacilor în partes regni, precum și privilegiul lor cel mare din 1341 le-am văzut deja. Dar că Slovacii și-au păstrat și caracterul lor național vedem din aceea, că până în zilele noastre vechea instituție slavă, fratres indivisi (Frații neîmpărțiți la Slavii de sud, numită Zadruga, sau comuniune de casă) formează baza vieții familiare la poporul agricultor, fără deosebire, dacă sunt țărani, nobilime mică sau orășeni, întocmai după cum și în viața publică, vechea instituție slavă a cetățitorilor, formează o citadelă chiar și atunci când fu botezată în constituție „comitatenză”. Și dacă comparăm de exemplu tripartitul lui Verböczy din 1525 cu „Zrizeni Krale Vladislava II” din anul 1490 (ordinațiunea regelui Vladislav pentru Boemia) ne mirăm cât de aproape sunt una de alta și înțelegem cât de adânc a pătruns dreptul vechi slav în viața de drept veche ungurească. În

direcțiunea intelectuală timpul lui Ioan Jiskra de Brandeis formează la Slovaci un punct de trecere, căci soldații husiti aduseră și învătătura cea nouă cu serviciul divin slovac, și când mai târziu Slovacii se rupseră cu totul de Roma, trecând la confesiunea augsburgă, totuși serviciul divin slav și instrucțiunea slavă rămase fortăreața vieții lor intelectuale, până în zilele perzeucțiunilor celor nouă ungurești.

Rutenii ungari fură organizați de principele venit din Rusia, Teodor Koriatovici (1360), care apoi se scria „Dei gratia dux de Muncacz”, care le înființă și o mănăstire ortodoxă pe muntele Cerneg, lângă Muncaci, schimbată mai târziu într-o episcopie.

Poziția politică a Rutenilor se vede mai bine din titulatura, pe care le-o dădu regele Ferdinand la 1552: Fidelibus nostris universis et singulis magnificis egregiis et nobilibus nec non circumspectio universitatis populorum Ruthenorum. Tot astfel găsim încă și în 1707 inclitus Ruthenorum populus. Titlul dux de Muncacz, trăia încă și pe vremea lui Rakoczy, care-l și întrebuintează în documentele din 1703—1705. (Dux Munkaczensis et makoviensis). De altfel Muncaciul se numea latinește „Ducale Dominium”, iar numirea slavă era Krajina, iar căpitanul regesc „Krajnic”. De altfel locuitorii Krajinei își alegeau voievozii districtelor lor, și după actele de confirmare ale lui Iohannes Corvinus de Hanyad 1493, iuxta eorum antiquam libertatem et consuetudinem, își

alegeau pe juzii satelor, sau Kneji, erau obligați la serviciul militar, dar nu plăteau dare, erau astfel țărani liberi, așa după cum se aflau în slovacime sub numele de Castrenses și aveau o organizație politică națională comună, până pe timpul Mariei Tereziei. În viața familiară există încă până în ziua de astăzi la Ruthenii din Ungaria comuniunea de casă, iar viața spirituală era întemeiată în organizația lor bisericească sub un episcop (astăzi doi), cu serviciul divin slav. Și ce pătrunzătoare a fost influența aceasta, se vede din aceea, că cei 70.000 de țărani maghiari și 10.000 de țărani slavi colonizați la periferia teritoriului de odinioară, Ducatus de Muncacz, sunt până astăzi greco-catolici și au serviciul divin slav, ceea ce dovedește în de ajuns, că în Krajina rutenească, Rutenii au fost dătători de ton în cestiuni spirituale.

Despre populațiunea sârbească de sud, cetim de obicei, că ar fi fost adusă în Ungaria de patriarhul Arseniu Cernoievici (1960), pe baza privilegiului celui mai mare, în număr de 40.000 familii. Deoarece însă, pe timpul Mariei Tereziei, în urma constrângerii la unire, părăsese 80.000 de Sârbi Ungaria, emigrând în Rusia, populațiunea sârbească nu poate fi redusă numai la cei veniți în 1690. Din contră, aflăm în Ungaria de sud, prin secolul al IX-lea, așa numitele Obotrite slave, cari pe atunci erau supuse Bulgarilor.

(Va urma.)

DI A. D. Xenopol a fost invitat din partea distinsului academician Lavasseur, directorul Colegiului de France, să țină prelegeri, cari vor fi remunerate cu 500 franci or. DI Xenopol a fost, dupăcum știm, mult sărbătorit, când a ținut cele 8 prelegeri la Sorbonne.

† **Victoria Cotoșin n. Briciu**, soția parohului Ioan Cotoșin din Dobricel, după un scurt și greu morb, provăzută fiind cu S. Taine ale muribunzilor și-a dat sufletul în mâinile Atotputernicului Dumnezeu la 7 Martie a. c. st. n. la 5 ore p. m. în anul al 20 lea al vieții și al 2-lea al fericiții sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei au fost așezate spre vecinică odihnă în cimitirul bisericii gror. din Dobricel la 10 Martie a. c. st. n. la 11 ore a. m. Fieți țărîna ușoară și memoria binecuvântată!

Intrunire publică. Muncitorimea din Sibiu țină Duminecă, 15 Martie n. o intrunire publică în piața lăunelor, cu un singur punct de program: Insemnătatea zilei 15 Martie și revisuirea regulamentului de casă. Inceputul la oarele 2 d. m.

Miscări țărănești. Ziarele dela noi aduc știri alermante despre noue agitații ce s'ar fi constatat printre țărănimea din România. Foile române din București însă le desmint și asigură, că guvernul român nu a primit dela sate nici o știre îngrijitoare.

Muzeul Aman. Ministrul român de instrucție publică a dispus, ca toate tablourile lui Aman să fie așezate în muzeul Aman, (strada Rosetti din București) care până la Paști trebuie să fie aranjat complet, când apoi se va face inaugurarea și muzeul se va deschide pe seama publicului.

Despre noveliștii români. Profesorul H. Tiktin din Berlin a ținut în luna trecută două conferențe publice în Berlin, despre noveliștii români Ioan Creangă, Al. Vlăduț și A. Basarabescu. A cetit în traducere nemțască câte o lucrare scurtă din ale fiecărui autor român, analizându-o și scoțându-i frumusețile la iveală.

Un canal de mare însemnătate are guvernul ungar intențiunea se sape, pentru a lega râul Tisa cu Dunărea. Ca comisar pentru conducerea acestor lucrări însemnate e luat în combinație fostul ministru Hieronymi.

Berta Binder, cunoscuta cântăreață, originară din Sibiu, a fost angajată pe doi ani la teatrul orașenesc din Graț cu începere din Septemvrie anul curent.

Convenție. Intre guvernul român și cel din Austro-Ungaria s'a încheiat zilele trecute o convenție pentru apărarea proprietății literare și artistice.

Banca copiilor. Un învățător din România a înființat o bancă populară, care e condusă în toată regula de elevi din școala satească. Scopul este de a se deprinde copiii încă de mici cu economia. Depunerile se încep dela 5 bani în sus. Micii bancari au director, contabil, comitet de supraveghiere, și adunare generală, ca oricare altă bancă mare.

Conferența ținută Dumineca trecută de dl *Alexandru Moldovan* a succedat pe deplin. Tînărul conferențiar a vorbit în limbă frumoasă, caracterizând întâi căntarea noastră bisericească în general, trecând apoi în special la analiza glasurilor, luând unul câte unul din cele opt glasuri. Public a fost în număr îndestulitor, cu deosebire teologi. Conferențiarul a fost viu aplaudat și felicitat.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: Ioan Șerb, paroh, Dumitru Oprean, cassar la „Mielul“, și Ilie Dobrotă, paroh, toți din Poiana și fiecare câte 1 cor. Pant. Lucaș, cassar consist. 38 bani, dșoara Mărioara Cădea inv., (Sibiu) 20 bani, Petru Tincu, funcț. „Albina“, 40 bani și Vic. Tordășian, 10 bani.

Epidemii. În Pesta grasează în măsură tot mai mare tifosul. Din Roma se anunță casuri de vărsat.

Demonstrații studentești. Zilele aceste au ținut universitarii maghiari din Pesta o adunare, în chestia revizuirii regulamentului. La adunare au luat parte și patru deputați disidenți. Sfârșitul adunării a fost, că s'au certat, au făcut gălăgie mare, așa că comisariatul a fost silit să disolve adunarea studentească.

Demonstrații socialiste în favorul votului universal au aranjat zilele aceste muncitorii din Pesta. Cam la o mie două sute de persoane au luat parte la demonstrații. Au demonstrat între altele și înaintea clubului independist, și înaintea „Casinei naționale“, spărgând ferestrele și strigând „Jos cu votul plural, trăiască votul universal adevărat.“

Oficerul spion. Un oficer din Seghedin, Homolya, a fost prins la granița Italiei sub bănuirea de spionaj. De oarece nu se poate dovedi nimica, va fi pus în libertate — dupăcum se vestește.

Asigurarea călătorilor. Ministrul de comerț va prezenta un proiect de lege, în sensul căruia fiecare călător din momentul suirii sale pe tren până la finalul călătoriei e asigură pe 25.000 cor. Pentru asigurarea aceasta contra nenorocirilor de tren fiecare bilet se va scumpi cu 20 de bani.

Calul în sala de bal. Ducele Wrede din München a făcut zilele aceste o glumă succasă. Venind dela un carusel aranjat de oficeri, s'a suit, ajuns la hotelul renumit „Vier Jahreszeiten“ cu calul pe trepte în sus în sală, unde era public mult, acolo a sărit jos de pe cal și s'a mesteecat între dansatori. Calul cuminte a stat liniștit și mânca cu poftă zaharicalele oferite de dame.

Grindină. Din Canija vine știrea, că zilele trecute a fost acolo ploaie cu grindină, întocmai ca în zilele calde de vară.

„Sanda“. În teatrul național din București s'a jucat Vinerea trecută o nouă piesă românească, în trei acte, „Sanda“, de dl A. Florescu. Ziarele din București scriu cu laudă despre noua piesă și prevestesc, că se va mai da de multeori, fiind că e una din bunele lucrări dramatice originale românești. La prima reprezentație au fost de față și principii moștenitori de tron.

Știri mărunte. Stössel a fost agrățiat la 10 ani temniță de cetate. — Cu toate veștile triste din America, totuși mai sunt oameni cari emigrează. Așa săptămânile trecute au emigrat din Ungaria 613 inși, între cari 37 Români. — Italienii din Cairo hotărâseră se ridice poetului Dante o statuă. Mohamedanii nu vreau să permită, pentru că Dante zugrăvind iadul, descrie și muncile lui Mohamed, și aceasta a ofensat simțul religios al Mohamedanilor.

Programul de lucru

al

Comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“ pro 1908, stabilit în ședința din 7 Martie n. 1908.

1. Pentru studiarea referințelor economice din comune se vor ține în intruniri agricole în comuna Sădășii, Jino, Turnișor, Glimboaca, Șugag și Cărpeneș.

2. Pentru promovarea culturii vitelor de rasă aleasă, să va ține în comuna Săcel o expoziție de vite de prăsilă (a 18-a), împreună cu împărțire de premii în bani.

3. Să va procura și sorta o vișea de rassa „Pinzgau“ curată între membrii cu locuința în Pianul român, ear o a 2-a vișea, revenită Reuniunii din reproducțiunea (prăsilă) unei vișei dăruite în anii trecuți, se va sorta între membrii din Mohu.

4. Să vor acorda (da) proprietarilor mici anume pentru procurarea de vite și alte animale de prăsilă împrumuturi cu 5% interese, replăbile în 4 rate semestrale.

5. Pentru îmbărbătarea economilor la cultivarea nutrețurilor măiestrite, între membrii se vor împărți în mod gratuit semințe de trifoi, de lăptarnă, și de napi de nutreț. Totodată să va mijloci pentru obște procurarea de semințe mai bune și mai ieftine, semințe de nutrețuri, de verdeturi (legume, zarzavat), de flori etc. Membrii împărțși în trecut vor face bun serviciu raportând comitetului despre modul de purcedere la cultura acestor plante și despre rezultatul obținut.

6. Se va scoate eventual în tipar broșura „Nutrirea vitelor, sau îmbunătățirea mijloacelor pentru nutrirea vitelor preste tot și în deosebi în anii de secetă“, pentru a cărei scriere e publicat concurs cu premiu de 100 cor.

7. Pentru a înlesni cultura pomilor să vor împărți mai multe mii pădureți de meri, peri, pruni, cireși, vișini, gutui, etc.

8. Membrii cu locuința în Șuramare li se dăruiește câte 1 altoi măr pădul, care se va planta, prin anume trimiși, în grădina fiecăruia.

9. Un curs de pomărit să va ține la școala economică a consistoriului arhidiecezan din Sibiu.

10. Dacă anul va fi favorabil culturai poamelor, în comuna Avrig, sau în altă comună centrală din comitat, se va aranja o expoziție de poame (a 5-a) împreună cu împărțire de premii în bani și diplome de recunoștință.

În același timp se va pune în lucrare și cuptorul de uscat poame sistem „Caze-nille“, ce este zidit în Săliște.

11. În scopul răspândirii culturai de animale de soi ales, să vor distribui între membrii galițe, stupi, coșnițe și unelte pentru albinărit etc., se vor procura rămatiori de soi ales și se vor vinde între membrii, între condițiuni avantajoase.

12. Pentru cunoașterea istoricului comunelor, apoi a stării materiale a locuitorilor, a uneltelor economice folosite în trecut și acum etc. — se vor escrie premii pentru cele mai bune monografii ale comunelor din comitat.

13. Pentru cunoașterea referințelor igienice ale populației, cum sunt locuințele, hrana, curățenia, îmbrăcămintea, îndelunțirile etc., în comuna Poana se va aranja o expoziție de copii (a 3-ia), împreună cu împărțire de premii în bani.

14. Se vor organiza comițiile agricole din diferitele centre ale comitatului cu chemarea între altele de a stabili cauzele decreșterii relative a populației și de a afla mijloacele de delaturare ale lor.

15. Direcțiunile însoțirilor noastre de credit sâștești sistem „Raiffeisen“ cum și cele ale tovarășilor agricole sunt rugate a raporta despre lucrările săvârșite în 1907 și a arăta eventualele îmbunătățiri intrate în viața comunei dela înființarea însoțirii.

Totodată se va lucra la alcătuirea de cât mai număroase de asemenea însoțiri.

16. Se va lucra la desăvârșirea școalei practice economice din Săliște și se vor sprijini alcătuirile de școale de pomi comunale.

17. Se va lucra la augmentarea colecțiilor de păpuși, chimate a conserva și răspândi portul original al țărănilor noștri.

18. Adunarea generală pentru anul 1907 se va ține în comuna Cornădl.

19. Se pun la dispoziție spre folosire plugul sistem Sack grapa de fânate și alte eventuale unelte economice. Acestea unelte la dorință să pun și în vânzare.

20. Cum Reuniunea în 1912 împlinește 25 ani de existență, comitetul se va ocupa de pe acum cu felul de sărbare al acestui rar aniversar din viața așezămintelor noastre economice.

Pentru conformitate
Victor Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

„Sara, Miază-noapte și Zorile“, pe baza astronomiei și a mitologiei populare. Obiect de compozițiune de cântare și muzică pentru concert ori teatru, de Dr. A. Marienscu. Retipărire din „Telegraful Român“. A apărut în Sibiu, tipăriul tipografiei arhidiecezane.

„Sădirea și cultivarea viei“ de Nicolae Pop. Carte aprobată din partea ministrului regesc ungar de agricultură, și premiată cu 800 cor. Are 178 pagini, și număroase ilustrațiuni. Se dau în ea amănunțite povești, cu privire la tot ce se ține de cultura viilor. S'a tipărit în Blaj, tipografia seminarului arhidiecezan, și costă 2 coroane exemplariul.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Credincioșii bisericii noastre, depărtați în America, pătrunși de adevărate sentimente religioase, și voind așa arăta dragostea către casa Dui și către tot ce este bun și plăcut lui Dumnezeu, pentru repararea sfintei noastre biserici din propriul indemn nobil au colectat la inițiativa credincioșilor consăteni Niculiță Voineag, Ilie Copaciu, Gavrilă Băra și Gavrilă Tîplic următoarele sume:

Ioan Bădilă și soția Magdalena 8 dolari, Alexandru Tîplic și soția Elena 6 dolari, Gavrilă Tîplic, Ioan Cost. Tîplic și George Isailă Silca fiecare câte 5 dolari și 25 cenți, N. Voineag, Ilie Copaciu, Gavrilă Băra, Elena Pavel, Alexe N. Anghel, Alexandru D. Căpătină, Chirion Anghel, Nicolae Acsente, Ilie Bunea, Ghedeon Pavel, Gavrilă L. Bărdășiu, Vasile G. Cișmașiu, Nicolae I. Nucă Căpă-

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

tină, Vasile I. Silca, Ioan I. Pavel, Vasile G. Frâncu, Ioan N. Tîplic, Ilie N. Mihaiu, Vasile G. Tîplic, Candit G. Căpătină, Stan S. Voineag, Mateiu N. Boriga, Ioan N. Blidariu, Candit G. Voineag, Ioan N. Popa, Constantin G. Poloșan, Mitrofan Blidariu, Ioan Frâncu Cismaș, fiecare câte 5 dolari, Nicolae N. Voineag, Dumitru N. Voineag, Ioan N. Voineag, Alexandru N. Frâncu, Toader Veza, fiecare câte 2 dol., Isailă Comșa, Ilie Căplea, Niculiță N. Mihaiu, Nicolae L. Bărdăș, Iacob Wolf și soția Ana, fiecare câte 1 dolar, Manole G. Căpătină, David N. Frâncu, Dav. I. Frâncu, Laurențiu Poporad, Lucu Kegel, Nicolae I. Strava, Gavrilă I. Lupu, Nechitu Solomon, George Cârstea, Marta I. Strava, Nicolae Naft. Preotesi, Alaman G. Lupu, Ilișie I. Frâncu, Nicolae Lupu, fiecare câte 50 cenți, Antone P. Căpătină, Petru Caprițiu, Nicolae D. Popeanoș, Candit D. Roman, Nicolae G. Căpătină, Spiridon N. Cismaș, George Esca, Chirilă Cârstea, Gavrilă Strava, Irimie Strava, Aurel Solomon, fiecare câte 25 cenți, Titu Cârstea, Ilie D. Preotesi, câte 20 cenți, toți din Porumbacul-superior, Ciali Rogestar 1 dol., din Indianopolis (nord America), Stan Toader, din Varmegia-ungurească, Moissă Fleacă, din Apoldul-mic, câte 1 dolar, Trifon Tarcia, Simion Calin, Dănilă Vulcu, Alexandru Mătauc, Gavrilă Pavel, Dumitru Cotoară, Eftene Marcu, Ioan Găjariu, fiecare câte 50 cenți, Luca Stoia, George Marinescu, Zaharie Neamtu, George Nistor, George Beldean, Iosif Comșa, Augustin Vulcu, Dănilă Urlea, Maria Găjariu, Andrei Schiopu, fiecare câte 25 cenți, Simion Ardelean 15 cenți, Nicolae Paștina, Ioan Bugneriu, Constantin Haiducu, Ilie Comșu, Dumitru Nistor, Dănilă Popa, fiecare câte 10 cenți, toți din Porumbacul-inferior, Petru G. Mihaiu 25 cenți, din Porumbacul-inferior, Ioan I. Stănilă, George Bărdăș, câte 25 cenți, Andrei Lupu, Andrei Adam, George Calefariu, Dum. Măsar, Ioan Măsar, fiecare câte 20 cenți, Nic. Bărdăș 15 cenți, G. Simionescu 10 cenți, toți din Sărata, I. Boromisa George Opiș, Ioan Ciapă, fiecare câte 25 cenți toți din Glâmbocă, George Ciungu 50 cenți, Ioan I. Bărdășiu, Dumitru I. Bărdășiu câte 25 cenți toți din Scoreiu, Dionise Vodă și Paraschiva Budacu câte 50 cenți, George Muntean 15 cenți, George Cănduleș 10 cenți, toți din Cărtișoara, Ioan Bărsan 1 dolar din Ucea de sus, Nicolae Căpătină, 25 cenți, Roman Cismașiu și Simeon Buzulean câte 10 cenți toți din Arpașiu de sus, Ilie Pavel, Vasile S. Bogdan câte 10 cenți din Arpașiu de jos, Vasile Cloanță 15 cenți, Vasile Șerban, Nicolae Contea câte 10 cenți din Viștea de sus, Andreia Jiga, Nicolae Bărsan câte 25 cenți, Haralampie Bărsan 20 cenți, Vasile Bărsan, Nicolae Bărsan 10 cenți toți din Beclean, George Petrean 10 cenți din Vlădeni, Frenți Pavel 10 cenți din Permeș, Sătinger 15 cenți din Nord-America și Vlase Sacson 25 cenți din Spring, suma totală face 1046 coroane.

Taturor marinimoșilor contribuenți le aduc cea mai sinceră mulțămită. De Dumnezeu, ca fapta lor nobilă să fie răsplătită. Primească atât colectanții pentru silința ce și-au arătat-o față de sfânta noastră biserică, cât și contribuenții, cari cu drag au jertfit, răsplătă cerească. Ajute-le Dumnezeu, ca să se reîntoarcă în pace la caminurile lor.

Porumbacul-superior-apusean, în 13 Februarie 1908.

În numele comitetului parohial gr.-or.

Nicolae Bărglăzan
paroh gr.-or.

Teatru.

Sămbătă: beneficiul artistului Redl Die blaue Maus, farsă în 3 acte.

Lipsă de sânge

și slăbirea descurajatoare și moliciunea produsă prin aceasta o înfrână repede de minune Emulsiunea lui SCOTT. Renumele cel bun, care și-l-a câștigat Emulsiunea lui Scott ca mijloc sigur contra

3 (276) 5-5

lipsei de sânge

se bazează pe aceea, că numai cele mai fine ingrediente se folosesc, cari se cumpără pe bani și cari sunt supuse unei experiențe îndelungate, și pe aceea, că aceleași prin unicul fel de experiență alui SCOTT sunt prelucrate într-o cremă gustoasă și absolut mistuitoare. Rezultatul este un product al experiențelor lui SCOTT.

Prețul unei sticle originale C. 2-50 De cumpărare în toate farmaciile.

Nr. 264 pp. 1908.

[59] 1—1

Publicare de licitațiune.

Pe baza înaltei autorizări consistoriale Nr. 1441 Ep. 1905, comuna bisericească Grind-Cristur din protopresbiteratul Turda va da în întreprindere zidirea bisericii sale Duminecă în 16/29 Martie a. c. 11 oare a. m. în cale de licitațiune minuendă verbală la cancelaria oficiului parohial.

Prețul strigării este satorit cu 7500 cor. și reflectanții au să depună ca vadiu suma de 750 cor. în numărărilor sau hârtii de valoare acceptabile.

Să observă că cărămida, peatra, nășipul, apa și vectorarea altor materii le va presta comuna în natură.

Planul și preliminarul de spese și alte condițiuni să pot afla la oficiul parohial.

Comitetul își rezervă dreptul a da întreprinderea celui mai acreditat licitante fără considerare la suma oferită.

Turda, 10 Martie st. n. 1908.

Oficiul protopresbiterat:

Jovian Murășian

protopresb.

Nr. 249/1908.

[60] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de al doilea învățător dela școala confesională gr.-or. română din Arpașul-inferior, protopresbiteratul Avrigului se eserie prin această pe baza rezoluției Preaven. Cons. arhid. din 15 Februarie 1908 Nr. 1731 Scol. concurs cu termenul de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 600 coroane din cassa bisericeii, fondul grănițere și ajutorul dela stat, precum și 80 coroane relut pentru cuartir și grădina.

Doritorii de a ocupa acest post de învățător să-și substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiterat gr.-or. al Avri-

gului (poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la termenul sus indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la sânta biserică spre ași arăta desteritatea în cântări având a forma un chor cu elevii de școală.

Avrig, 26 Februarie, 1908.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cădea
protopop.

Nr. 2267/1908.

[53] 2—2

Aviz de târg Timișan.

Târgul Timișan de țară al Sf. Iosif, din anul acesta se va ținea din 19 Martie până în 23 Martie a. c.

Mânarea în târg a tot felul de vite este permisă începând de Joi în 19 Martie dela 5 oare dimineața. Timișoara, 18 Februar 1908.

Căpitănatul suprem orășenesc:

Francisc Beé
căpitănat suprem.

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3-10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai

1 Coupon 7 Coroane
1 Coupon 10 Coroane
1 Coupon 12 Coroane
1 Coupon 15 Coroane
1 Coupon 17 Coroane
1 Coupon 18 Coroane
1 Coupon 20 Coroane

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru pardesie, postav pentru turiști, camgarn de mătăsă etc. etc., trimite cu prețuri de fabrică deșitului fabricii de pânză, bine cunoscut ca reel și solid

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis și franco.

Avantajul mușterilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof in locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de efitine.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atențiune și a comandelor mici, din marfă de tot proaspătă.

(48) 4—40

Unde se pot procura **reverenzi** croite cu chie și lucrăte bine?

Numai la

IOAN PETRASCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 34,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

[25] 3—52

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și cailor. Prețul 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii sufer mult de mănăcimea păduchilor, prin care mănăcime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor, ba chiar slăbesc, încât în loc de a li se ridica prețul, chiar perd din valoare. Fiecare ecorom să întrebuințeze această unsoare. Prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și diferitelor liqueruri. Cine voește a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru a prepară 1 litră (st.) 40 fileri. Tot atâta și pentru rachiu de prune, drojii, slivovită, borovicica și altele.

Thea foarte fină și bună. Piețul 1 pachet 20 fil., 1 kg. 3 și 4 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Tinctură contra picioarelor și mânilor înghețate. 70 fileri.

Tinctură contra bătăturilor (ochi de găină). 70 fileri.

Cereți preț-courantul cel mare și-l primiți gratuit.

Toate acestea se capătă la:

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, piața școalei Nr. 37.

[95] 44—52

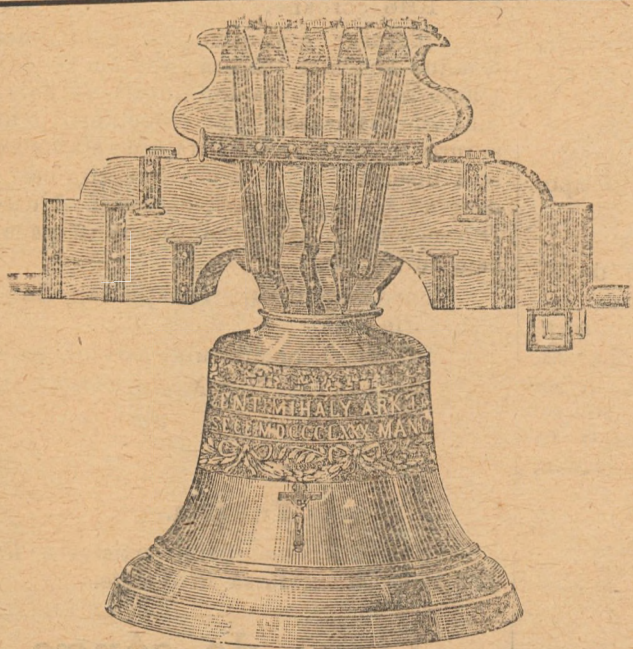
Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fer bătut.

Infinitată la anul 1822.

Sighișoara, piața de sus nr. 47.

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar ori de fer legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(7) 5—11

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(146) 17—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

APEL CĂTRĂ ABONENȚI DE TELEFON!

Conform datelor statistice mai multe sute de mii de oameni mor în tot anul în urma respirării baccilelor stricăcioase, singur otica omoară optzeci de mii de oameni. Aceasta împrejurare espică frica acelora, cari se folosesc de un astfel de telefon, pe care-l folosesc și alți.

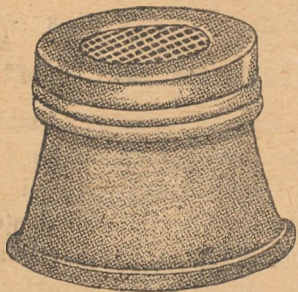
Scoica higienică de gumi „ANTISEPTICUM“

are predestinațiunea de a înceta această temere. Scoica aceasta, care e provăzută cu beluială antiseptică, și care se recomandă de medici distinși eschide orice infecție. De acea e de recomandat, ca oricine, fie femeia, fie bărbat, care să folosește de telefon folosit și de alții, să-și procure acest mijloc sigur și ieftin. Să află de vânzare în toate prăvăliile de gumi, optice de manufactură și hârtie, precum și la

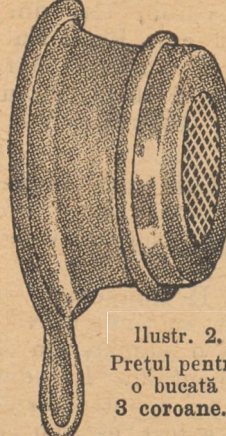
inventatorul **EUGEN BECSKE** Budapest VI. Ó-utcza 3,

pentru 2 și 3 coroane. Comande din provincă să efectueze pe lângă rambursă, sau pe lângă trimitere anticipativă.

(50) 4—5

Ilustrațiunea 1.
Prețul pentru o bucată
2 coroane.

Ilustr. 2.
Prețul pentru o bucată
3 coroane.